

Af Bjarne F Knudsen baseret på et interview af Helge Aagaard i Otterup Avis

Om Gerskov’erne

Gerskov’erne til bryllup hos Marius Rasmussen overfor den grønne banke (se navnene side 5). Foto privat

Fra rigtig gammel tid har Gerskov haft et byhorn som der blev værnet om for det skulle kalde bonden til hovarbejde og til møder ved bystævnet, når landsbyens problemer skulle løses under ledelse af oldermanden. Det findes ikke mere for det gik til da sognefogedgården brændte ved lynnedslag i 1918 – dengang var det et kohorn med mundstykke - og det har sikkert kunne give nogle gevaldige

vræl fra sig. Selvfølgelig skulle der anskaffes et andet, og man drog til Odense for at købe horn. Nu var bønderne dengang både påpasselig og fornuftig i økonomiske anliggender, og det var påfaldende at det horn de valgte havde været brugt før. Det var et posthorn, som lignede nøjagtigt det som postkusken trutter i på det meget kendte maleri ”Et kobbet heste udenfor Lindenberg Kro”. De flottede sig dog så meget, at de fik indgraveret ”Gerskov Bylav” på tragten.

”Et kobbet heste udenfor Lindenberg Kro”. Maleri af Otto Backe i 1878

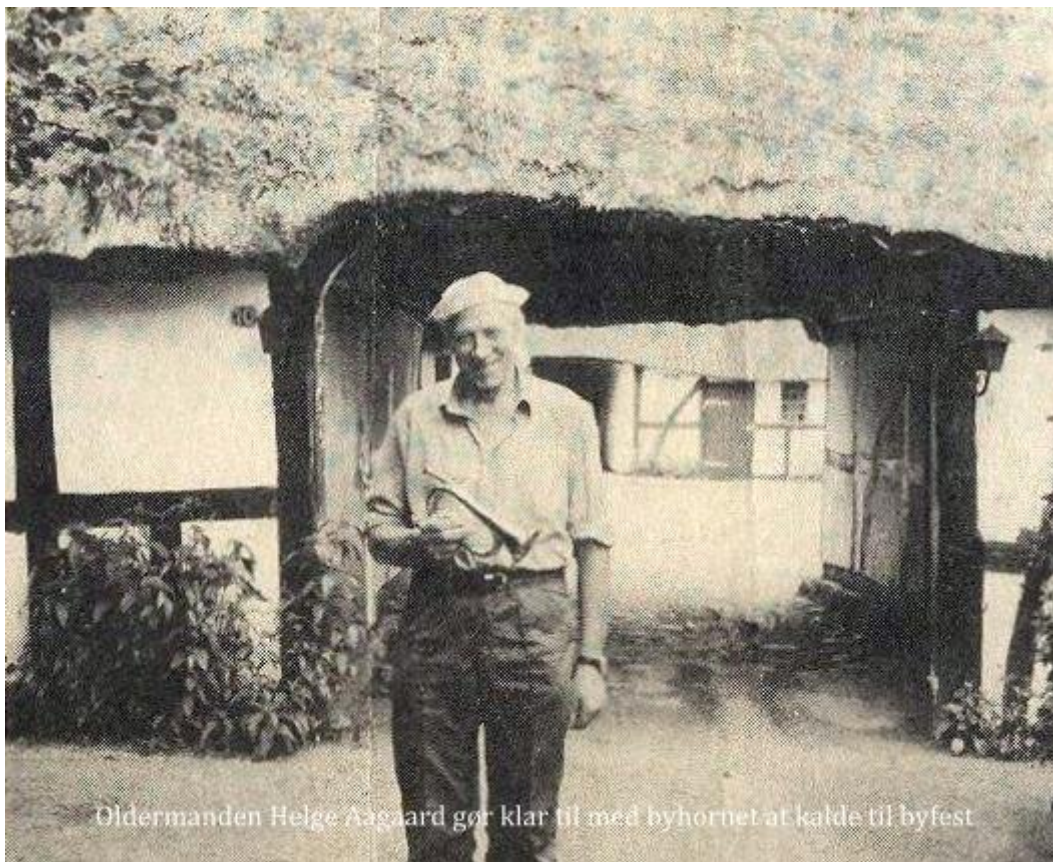
Helge Aagaard var Gerskov’s oldermand og boede i slægtsgården overfor kirken. Han berettede om Gerskov---

Anders en feriedreng hos Aagaard’s sidder og pudser det gamle byhorn, der blev anskaffet efter det første gik til. ”Det sidste års tid har det hængt på væggen over fjernsynet, som en påmindelse om den værdighed og pligt, som vi har påtaget os” sagde Helge – han fortsatte: ”For et års tid siden [hvornår??] blev det ved sidste byfest overdraget os til påmindelse om, at værne det mod ran, vold og ildsvåde”. Derfor pladsen over fjernsynet - ”- så vi havde det for øje, hvis gården brændte. [hvilket den gjorde, dog langt senere, red.BFK] Vi sidder der selvfølgelig ikke altid, men det har den bedste plads i stuen, lige foran min bedste stol. Ak, jo den kasse har jo gjort meget ved os”.

Vi har fået vores horisont udvidet, og vi er blevet klogere på mange ting; men vi er også blevet mere os selv nok. Helge kunne ligefrem ærgre sig når naboen kom over - og det gjorde han heldigvis tit og så spurgte om de så fjernsyn i aftes ”For det var så godt” og de så havde været i byen. Og Helge vidste det var galt – endda grueligt galt. Det er jo så nemt bare at sidde og lade indtrykkene flimre forbi.

Man behøver ikke tænke ret meget – med andre ord så glemmer vi at tænke selv, og noget af det værste, der kan overgå et menneske, er jo nok det, at så er der andre, der tænker for en. Det er så nemt; men hvor er det dog farligt mente Helge.

Anders – feriedrengen – pudser videre på byhornet. Han har bredt Otterup Avis fra forrige uge ud på bordet, og smurt godt med pudsecreme på det lidt matte messing. Han rejser sig op og mumler noget om, at nu skal der knofedt til, - og det begynder at skinne.

Helge berettede videre:” – og det sidste års tid har jeg så været oldermannd; men forpligtelserne og rettighederne er jo skrumpet meget ind. Jeg kan f.eks. ikke pålægge beboerne klækkelige bøder, hvis de ikke møder op når byhornet lyder, selvom jeg har lyst til det”. Det er imidlertid et klenodie – eller reminiscens – for Gerskov, fordi det repræsenterer en værdi som bindeled tilbage i tiden. Til det gamle bondesamfund, da alle var afhængige af hinanden, og det var en livsnødvendighed at komme hinanden ved. Derfor er det sundt at se tilbage – længere end vi selv kan huske. Vi kan kun nære en meget stor beundring for de

gårdmænd og husmænd af Gerskov og Gersø, som i 1816 satte dæmning ud mod fjorden og indvandt nyt agerland. De forstod hvad det betød at hjælpes ad og løfte i flok til fælles bedste, længe før andelstanken slog igennem.

Hvilken slid har det dog været, dengang at Gersø blev landfast med hovedlandet Gerskov. De fik skam også Det Kongelige danske Landhusholdningsselskabs guldmedalje for det. Ikke så underligt at de efterlevende 50 år senere satte en mindeplade for denne bedrift ved Gersøvejen. Og der stod den så med sin manende indskrift *"Ved Guds nådige forsyn og enige anstrengte kræfter"*, indtil den for et par vintre siden [Det er længe siden, hvornår?, red.BFK] brækkede af sin sokkel. Den blev så af kommunens folk bragt til Otterup for at blive repareret, - og så havde de i lang tid ikke set den. De håbede at den ikke bare var blevet væk; *"Det er jo vores mindesmærke, og enhver smed med lidt forstand på jernkunne hurtigt få den på fode igen"* mente Helge - men den blev så langt om længe sat op igen.

Johan H Andersen og Anders Hansen fra Gerskov Bygaden 15 ved den gamle smedje. H Pedersen, L Hansen, M Hansen, A Knudsen, C Hansen, kongelig lods Rasmus Hansen, J Hansen, A D Jørgensen, K Mathiesen, Jesper Andersen og J Larsen. Gersø mindesmærket 1858

Det har altid været karakteristisk for Gerskov'erne, at de ville have noget at samles om – noget som de kunne kalde deres eget – noget som de havde været med til at skabe.

NAVNE PÅ BRYLLUPS FOTO: Bageste/øverste række: 1)Møller Jensens **Knud Marius**, 2)Fætter **Hans**, 3)Mads Simonsens **Simon**, 4)**Jørgen** "skrædder", 5)**Hans Rasmussen**, 6)**Johannes** "smed", 7)**Anders** Skov,

Næste række: 8)**Per** Kristian, 9)møller **Jens**, 10)**Peder** Hansen, 11)**Mads** Christian, 12)**Rasmus** Christiansen's bror og 13)deres **far** og 14)**svoger** fra Allesø, 15)**Hørsvingeren** og 16)**Maren**, 17)**Signe** og 18)**Peder** Hansen (Dræby)

Tredje række: Musikerne: 19)**Per Clemmensen** og 20)**Jeppe vognmand**, 21)**Ole** fra Anderup, 22)**Mads** Maegaard, 23)**Rasmus Chr.' Bror**, Brudeparret: 24)**Ane Marie** & 25)**Rasmus Chr.'** 26)**Rasmus Chr.' Bror**, 27)**Marius** Larsen Stige, 28)**Hans** Larsen Skoven, 29)**Anders** Andersen, 30)**Carl** "røgter", 31)**Lars** Hansen, 32)**Hans** Madsen

Fjerde række: 33)**Stine** Mads Simonsens, 34)**Hansine**, 35)**en søster** og 36)37)**to svigerinder** til Rasmus Chr., 38)**Maren Kirstine** Maegaard, 39)**En svigerinde** til Rasmus Chr., 40)**Marie** Hans Rasmussens, 41)**Marius Larsens kone** Stige, 42)**Maren Kirstine** Anders Andersens, 43)**Kristiane**, 44)**Anna** Jensen, 45)**Stine** Hans Larsens skoven,

Forreste/nederste række: 46)**Sofie** Sørensen (købmandskonen), 47)**Johannes** Andersen, 48)**dreng** fra Allesø, 49)**en pige** der opvartede, 50)**Signe** "skrædderens" opvartede, 51)**dreng** fra Stige, 52)**Anders Christian**, 53)**Gerta**, 54)**Anna** fra skoven, 55)**Marie** Anders Skovs, 56)**frk. Andersen** Christensens husbestyrerinde, 57)**Gertha** fra Egense, 58)**Laura** fra Skoven, 59)**Marens** "smed", 60)**Laura** Hans Madsens med 61)**Laurits**

Liggende foran: 62)**Laurits** Maegaard, 63)**Gerda**, 64)**Laura**, 65)**Marie**

I begyndelsen af 1920’erne bestemte de at de ville have deres egen kirke. De hørte ellers til Skeby Kirke, som jo ligger i Ørritslev, og den lå for langt væk – syntes de. De løftede atter i flok og i 1925 stod kirken der, enkel og stilren og med **Ellen Hoffmann-Bang**’s smukke albertavle. Kirkegården blev indviet ved at nære slægtninge begravet på Skeby Kirkegård, ved dispensation fik dem gravet op igen og flyttet til deres egen kirkegård – så var de hjemme. Det var således tilfældet for **Hansine Christine Christiansen** (født Andersen 3.generation på gården Gerskov Bygade 15) som døde 19.februar 1923 og blev begravet i en zinkkiste så hun kunne flyttes til Gerskov kirkegård.

Gerskov kirke fra 1925

Enhver landsby havde et samlingssted, hvor de unge mennesker søgte hen efter fyraften til fælles glæde og hvad det mere kunne blive til. Her i Gerskov har man *”Den grønne banke”*. Der er nu ikke meget banke dér; men det hedder den altså!

Mindestenen op ”den grønne banke”. Foto privat

På dette sted stod et mægtigt asketræ, og ved dets fod stod frihedsstenen, som enhver som enhver landsby med respekt for sig selv, fik rejst efter 1945. Det var et kolossalt træ, nok et af de største asketræer i landet. Det stod frit og godt, var tilfreds med det hele og bare voksede. Der skulle fem voksne mænd til at spænde rundt om stammen og hvis de havde "borgmestermave" skulle der seks til. Desværre havde det i sit overmod og vellevned fået den vane, når det regnede og bladene blev tunge, at smide grene ned på vejen. Sådan noget kan man selvfølgelig ikke, så de grene, der ragede ud over vejen skulle studs. Det var alle enige om. Og kommunen gik i aktion. Helge berettede: "Der kom nogle folk med alt det tekniske udstyr, der skal til i en sådan situation – og inden vi fik tænkt os om havde de savet alle grenene af stammen". Det skulle nok skyde igen, sagde de – det gjorde det bare ikke – et af Danmarks største asketræer var ødelagt af kommunale klumrehoveder!! Den nøgne døde stamme stod så i et par år som et monument over kommunens træpleje. Siden ryddede kommunen så de sørgelige rester med alt det tekniske udstyr, der skal til incl. en stor mobil kran og en blokvogn. Det blev til et meget dyrt træ – og Gerskov'erne var eller så stolte af det.

Asketræet på "den grønne banke" udfor Ejner og Frida Iversen's bolig. Foto privat

Helge fortsatte: "Men tiden er gået, mens jeg har fortalt, og vi er nu i vores egen tid. For os, der nu efterhånden er unge ældre, og derfor har lagt vores manddomsgerning her, var det en dejlig tid. Vi var mange, der var næsten lige gamle, og vi kom hinanden ved. Og vi havde det hele her".

Gerskov Kirke med altertavle af Ellen Hoffmann-Bang. Foto: privat 1943

Kirke, skole, sognerådsformand, lillebil, frisør, skomager, sygeplejerske, smed, vognmand, tømrer, bådebygger, Brugsforening, ostehandel og frysehus. Sikke tider – og deres koner fik børn og børnene trivedes og voksede og legede sammen. Der var masser at bestille og alle der ville kunne få arbejde. Men tiderne forandrede sig, og pludselig skete der en masse, som ikke var godt for Gerskov og dens beboere.

Anders Jensen's hus hvor Edith og Ejner "ost" havde ostelager og ostehandel. Foto privat

Først kommunesammenlægningen, som selvfølgelig var nødvendig; men som fra den ene dag til den anden satte deres sogns selvstændighed over styr. I begyndelsen tænkte de vel ikke så meget over det bortset fra at skatterne steg betydeligt. De havde jo altid sat tæring efter næring i Skeby sogn; men pludselig

gik det stærkt ned ad bakke. Det ene efter det andet af de små servicefag bukkede under. Nogle lukkede og rejste derfra som f.eks. smeden **Ejner Iversen** og hans kone **Frida**. Andre lukkede og blev boende og fik arbejde andre steder, nogle gik på pension – og nogle døde - g der kom ingen i stedet. Til sidst lukkede Brugsen også – kun frisøren holdt længe ved. Ringen var sluttet og centraliseringen havde krævet Gerskov's hjerteblod; men bønderne holdt ved lidt endnu – de kunne jo ikke sådan lukke butikken. Deres børn som skulle afløse dem hverken kunne eller ville træde i deres fodspor hvilket den ældre generation godt forstår.

Bådebyggeren Anders Christian Christensen. Foto: Lokalhistorisk forening Otterup

Fra at være en landsby, der myldrede af aktivitet og foretagsomhed er Gerskov nu en stille by i Udkants Danmark. Gamle mennesker laver ikke megen støj og den kønneste lyd på en landsbygade – nemlig kåde og glade barnestemmer i leg høres heller ikke ret meget mere.

Maren Kirstine Rasmussen's lille ejendom på Gerskov Bygade. Foto privat

Gerskov bestod for 30-35 år siden af 40 ejendomme, når kirken blev talt med; men der boede kun 90 mennesker i disse, og i de 10 af ejendommene boede der kun en person. For at fuldende billedet fra dengang så var Gerskov blevet kloakeret; men det varede længe inden alle ejendomme blev tilsluttet systemet. Helge kom med en længere udredning om de ulogiske kommunale beslutninger: *”Men vi får nu et fuldt moderne kloaksystem med to pumpestationer, hver med to pumper og med en kapacitet, som er enorm i forhold til os 90 beboere. Her kan da indskydes, at det ikke mere er moderne at vand skal løbe den vej vand helst vil – nemlig nedad. Nej – det skal skam løbe opad – derfor alle pumperne. De kræver kun energi og det er der jo nok af. Det eneste der ikke er nok af i Danmark er penge, og det samme gælder for Gerskov”* - indskyder Helge sarkastisk og fortsætter: *”Her er der da også mange der ikke kan se det formålstjenlige ved at gennemføre et sådant projekt, når landet er i krise. Selvom kommunens ingeniører fnyser forarget, når jeg hævder at anlægssummen kommer op på 2 millioner kroner så er jeg slet ikke sikker på at det slår til. Det er den største åreladning af kapital Gerskov har været udsat for nogensinde – og så har vi ikke engang bedt om det. Jeg forsøger altid at forklare mine bysbørn at sådan er loven og loven skal holdes om de så skal tage lån til op over skorstenen eller de sidste spareskillinger skal ryge for at betale deres andel og tilslutning.*

Gerskovvej 21. Gaarden har været i Slægtens Eje i ca. 10 generationer, Bygningerne er opført ca. 1745. Gdr. Peter Hansen og hustru Karoline boede der fra ca. år 1900. To af deres børn Aksel og Valdemar drev gården sammen fra 1932 – 1947 hvorefter Aksel drev den sammen med sin kone Astrid. Deres søn Niels Peder drev gården nogle år, men efter svigtende helbred valgte han et par år efter moderens død i 1993 at sælge gården til Lyngøe, ejeren af gårdene Gerskov Bygade 13 og 15. Niels Peder flyttede fra gården 2007. Foto: Odense Luftfoto

For at sætte lidt tal på kan jeg da oplyse at vor kære desværre afdøde sognerådsformand [Aksel Chr. Hansen, red.BFK] har betalt sin andel og fået tilslutningen bragt i orden, og det kostede 44.000kr; men det normale vil nok ligge omkring 30.000kr alt efter forholdene. Men kampen mod forurening og rensning af kloakvand kan næsten ikke betales for dyrt – hvis det er påkrævet. Her er noget der ikke stemmer – og hvad er så det ???” Kloakeringen har spøgt i mange år og de vidste at den ville komme en dag. Da Klintebjerg blev kloakeret for længe siden, spurgte Helge kommunen om Gerskov dog ikke skulle med i dette projekt, da rensningsanlægget blev anbragt lige imellem de to bebyggelser. Han fik da at vide, at det kunne der slet ikke blive tale om da der efter nøje beregninger af rensningsanlæggets kapacitet under ingen omstændigheder kunne kobles mere på det. Derfor skulle Gerskov spildevand pumpes til Otterup og så troede Helge naturligvis på det. Og tiden gik og de hørte ikke mere før i 1979. Da fik de at vide at i 1980 gik de i gang og nu skulle det alligevel kobles på rensningsanlægget på Klingskov og så skulle der senere etableres en ledning til Otterup. Dette kunne de så bare tage til efterretning! I 1980 fik de så at vide at der alligevel ikke kunne blive noget lavet for kommunen havde ingen penge til det.

I foråret 1981 fik de så igen en indbydelse fra kommunen til orienterende møde, og med den venlige henstilling om at de skulle lade konerne blive derhjemme idet kommunen ikke havde råd til også at byde dem på kaffe.

Niels Peter Hansen på vej hjem med et læs halm efter kørsel i den stinkende Dørholmbugt.

"Allerede da var vi ved at få deres bange anelser for Dørholmbugten begyndte at udsende en mærkelig lugt i varmt vejr [læs: stank,red.BFK] Det blev der selvfølgelig gjort opmærksom på under mødet, idet vi mente, at kommunen først skulle sørge for at spildevandet fra Klintebjerg blev rensset ordentligt, før der blev ledt mere til det overbelastede rensningsanlæg. Selvfølgelig talte vi for døde øren. Der blev derfor sat en underskriftsindsamling i gang her i Gerskov – stilet til amtet – hvor vi gjorde opmærksom på forholdene og vores frygt for at Dørholmbugten var ved at blive en stinkende kloak. Så vidt jeg husker skrev alle under. Vi fik da også et pænt brev fra amtet hvor de indrømmede at forholdene ved Dørholmbugten ikke var som de skulle være; men at de kunne accepteres under de givne omstændigheder. Og nu er skaden sket!! Dørholmbugten udsender undersærlige vind-, strøm- og temperaturforhold en ulidelig stank. Den har altid lugtet. Det var som regel når der var regn i vente [og når der lå et tykt tæppe af tang med grønalger ved lavvande kombineret med varme, red.BFK]; men det var ikke en ubehagelig lugt – kun sådan som det altid lugter ved de danske fjorde. Sådan er forholdene nu og jeg er meget bange for at der kan gå lang tid før spildevandet herfra området kan blive pumpet til Otterup og rensset ordentligt. Kommunen kan efter alt at dømme ikke skaffe penge til sligt i en overskuelig fremtid og vi Gerskov'ere har heller ikke mange tilbage. Vi er mange her i Gerskov der mener at der kun er blevet kloakeret for kloakeringens skyld og ikke for miljøet".

